

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอโป่งน้ำร้อน  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2

ชนะชัย นาทสีทา

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ธันวาคม 2553

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา  
งานนิพนธ์ของ ชนะชัย นาทสีทา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

อ.ส.อ.

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวี)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

อ.ส.อ.

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวี)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ชารี มณีศรี)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม  
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

ดร.มนตรี เข้มกลีกร

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เข้มกลีกร)

วันที่ 16 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554

## ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวี ประธานกรรมการที่ปรึกษางานนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ต้องตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ชารี มณีศรี กรรมการสอบงานนิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขงานนิพนธ์ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดังปรากฏชื่อในงานนิพนธ์ฉบับนี้ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ว่าที่ร้อยตรี สุชาติ สงวนทรัพย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม คณะครู โรงเรียนเครือข่ายวิทยาคมทุกท่าน ที่ให้การส่งเสริม สนับสนุน แนะนำให้การช่วยเหลือ พร้อมทั้งเป็นกำลังใจให้ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณแม่สุดใจ นาทสีทา และนางมยุรี นาทสีทา ที่การสนับสนุนและให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอโป่งน้ำร้อนทุกท่าน ที่ให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนข้าราชการครูทุกท่านที่ตลอดเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และให้ความช่วยเหลือสนับสนุนให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ชนะชัย นาทสีทา

52970072: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ/ ผู้บริหารสถานศึกษา/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี  
เขต 2

ชนะชัย นาทิสทา: ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน  
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 (SUPERLEADERSHIP OF SCHOOL  
ADMINISTRATORS IN PONGNUMRON DISTRICT UNDER THE OFFICE OF  
CHANTHABURI EDUCATIONAL SERVICE AREA 2) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์:  
ภารดี อนันต์นาวี, กศ.ค. 107 หน้า. ปี พ.ศ. 2553.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร  
สถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้  
ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษาอำเภอโป่งน้ำร้อน จำนวน 172 คน เครื่องมือ  
ที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ  
ค่าที (*t-test*) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงาน  
เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงาน  
เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี กับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิ  
การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี โดยรวมแตกต่างกันทุกด้านโดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษา  
สูงกว่าระดับปริญญาตรี มีภาวะผู้นำเหนือผู้นำสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษา  
ปริญญาตรี เพราะในทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $p < .05$ )
3. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงาน  
เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่มีประสบการณ์การบริหารงานน้อยกับผู้บริหารสถานศึกษาที่มี  
ประสบการณ์การบริหารงานมาก โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงาน  
เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาประถมศึกษา ขยายโอกาส  
ทางการศึกษา และมัธยมศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น การทำให้  
บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัล และการดำเนิน  
ทางสร้างสรรค์และการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง แตกต่างกันอย่างมี  
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $p < .05$ )

## สารบัญ

|                                                                    | หน้า |
|--------------------------------------------------------------------|------|
| บทคัดย่อภาษาไทย.....                                               | ง    |
| สารบัญ.....                                                        | จ    |
| สารบัญตาราง.....                                                   | ช    |
| สารบัญภาพ.....                                                     | ญ    |
| บทที่                                                              |      |
| 1 บทนำ.....                                                        | 1    |
| ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....                                | 1    |
| วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....                                       | 4    |
| ความสำคัญของการวิจัย.....                                          | 4    |
| คำถามของการวิจัย.....                                              | 4    |
| สมมติฐานของการวิจัย.....                                           | 5    |
| กรอบแนวคิดในการวิจัย.....                                          | 5    |
| ขอบเขตของการวิจัย.....                                             | 6    |
| นิยามศัพท์เฉพาะ.....                                               | 8    |
| 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....                              | 11   |
| สภาพการบริหารสถานศึกษา ในอำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ |      |
| การศึกษาจันทบุรี เขต 2.....                                        | 11   |
| แนวคิดทฤษฎีผู้นำและภาวะผู้นำ.....                                  | 14   |
| แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา.....            | 24   |
| ภาวะผู้นำเหนือผู้นำตามแนวคิดของ แมนซ์และซิมส์.....                 | 28   |
| ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....                                | 35   |
| งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....                                         | 37   |
| 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....                                          | 41   |
| ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....                                       | 41   |
| เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....                         | 42   |
| การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....                 | 42   |
| การเก็บรวบรวมข้อมูล.....                                           | 44   |

## สารบัญ (ต่อ)

| บทที่                                         | หน้า |
|-----------------------------------------------|------|
| การจัดกระทำข้อมูล.....                        | 44   |
| วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....                   | 45   |
| สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....          | 45   |
| 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....                   | 47   |
| สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....      | 47   |
| ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... | 47   |
| ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....                     | 48   |
| 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....         | 69   |
| สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....                 | 70   |
| อภิปรายผล.....                                | 72   |
| ข้อเสนอแนะ.....                               | 84   |
| บรรณานุกรม.....                               | 87   |
| ภาคผนวก.....                                  | 93   |
| ภาคผนวก ก.....                                | 94   |
| ภาคผนวก ข.....                                | 98   |
| ภาคผนวก ค.....                                | 104  |
| ประวัติย่อของผู้วิจัย.....                    | 107  |

## สารบัญตาราง

| ตารางที่                                                                                                                                                                                                                                                | หน้า |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....                                                                                                                                                                                 | 42   |
| 2 ครูผู้สอนในสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา<br>จันทบุรี เขต 2 ที่ให้ข้อมูลจำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา<br>ประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และประเภทของสถานศึกษา.....                                 | 48   |
| 3 ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของภาวะผู้นำเหนือผู้นำ<br>ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา<br>จันทบุรีเขต 2 โดยรวม.....                                                                      | 49   |
| 4 ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐานใน ระดับของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของ<br>ผู้บริหาร สถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี<br>เขต 2 ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง.....                                                 | 51   |
| 5 ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของภาวะเหนือผู้นำของผู้บริหาร<br>สถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2<br>ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง.....                                            | 52   |
| 6 ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของภาวะเหนือผู้นำของผู้บริหาร<br>สถานศึกษา อำเภอ โป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2<br>ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง.....                                            | 53   |
| 7 ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของภาวะเหนือผู้นำของผู้บริหาร<br>สถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2<br>ด้านการสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก.....                                                         | 54   |
| 8 ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร<br>สถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้าน<br>การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัลและการดำเนิน<br>ทางสร้างสรรค์..... | 55   |
| 9 ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร<br>สถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 2<br>ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างคณาจารย์.....                               | 56   |

## สารบัญตาราง (ต่อ)

| ตารางที่ | หน้า                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 10       | ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง..... 57                                             |
| 11       | ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา..... 58                                                     |
| 12       | การทดสอบค่าวิกฤตที่ ( <i>t-test</i> ) เปรียบเทียบภาวะภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี กับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี..... 59    |
| 13       | ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การบริหารของผู้บริหาร..... 60                                                       |
| 14       | การทดสอบค่าวิกฤตที่ ( <i>t-test</i> ) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่มีประสบการณ์การบริหารงานน้อยกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารงานมาก..... 61 |
| 15       | ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา..... 63                                                                   |
| 16       | การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน..... 65                                                |
| 17       | เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาเป็นรายคู่..... 66                                                           |



## สารบัญตาราง (ต่อ)

| ตารางที่ | หน้า                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 18       | เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน<br>สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการอำนวยความสะดวกให้<br>เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัลและการดำเนินทางสร้างสรรค์ จำแนกตามประเภท<br>ของสถานศึกษาเป็นรายคู่..... 67 |
| 19       | เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัด<br>สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิด<br>วัฒนธรรมของผู้นำตนเองจำแนกตามประเภทของสถานศึกษาเป็นรายคู่..... 68                                   |
| 20       | ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา<br>อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2..... 105                                                                                                               |

## สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

|   |                           |   |
|---|---------------------------|---|
| 1 | กรอบแนวคิดในการวิจัย..... | 6 |
|---|---------------------------|---|

มหาวิทยาลัยบูรพา  
Burapha University